

Vrlo ljudski, vrlo božanski (V): Biti pravi prijatelj

Iskreno prijateljstvo uključuje nastojanje da se uđe u živote drugih i da im se omogući prostor u našem životu. U ovom petom članku razmatramo neke vrline koje nam olakšavaju prijateljstvo.

4.10.2021.

Kad se netko približava kraju svog života, kad se sprema otići s ovoga svijeta k Ocu (Iv 13,1), njihove su

misli usredotočene na ono bitno, na ono što treba dovršiti: pisanje nekoliko nježnih riječi voljenim osobama, brzo vaganje svoga života, pokušaj pomirbe s onom osobom...

To vidimo i u Isusovu životu. U uvodu njegovih posljednjih sati nalazi se ritualna večera s najbližim prijateljima. Evanđelja nam dopuštaju da budemo prisutni u tim trenucima kroz pokretne „stranice prijateljstva“ u Ivanovom evanđelju, u kojima nam naš Gospodin ostavlja u baštinu svjedočanstvo svoje ljubavi. „U intimi Cenakula, Isus govori apostolima: Nazvao sam vas prijateljima (Iv 15,15). I u njima je to rekao svima nama. Bog nas ne voli samo kao stvorenja nego kao djecu kojoj, u Kristu, nudi pravo prijateljstvo.”[1]

Susret intima

Prijateljstvo je dvosmjernan odnos koji raste kroz davanje i prihvatanje. Isus

nudi svojim prijateljima najveći dar koji postoji: I ja ću moliti Oca i on će vam dati drugoga Branitelja (Iv 14,16). Ali On također traži naš odgovor. Traži od nas da prihvatimo njegove darove: Ostanite u ljubavi mojoj (Iv 15,9). Nijedno prijateljstvo ne uključuje samo jednu stranu. Sva iskrena prijateljstva zahtijevaju napor kako bi ušli u živote drugih i omogućili im prostor u vlastitom životu.

Ovo međusobno zbližavanje s drugom osobom nije uvijek jednostavno; a još manje ako nas društveno okruženje ili naša vlastita inercija navode na to da malo računamo na druge, da čuvamo svoj unutarnji svijet od mogućih upada ili da druge uzimamo u obzir samo onoliko koliko nam mogu biti korisni. Da bi prijateljstvo bilo moguće, moramo biti spremni otvoriti vrata svog srca. To nas sigurno čini ranjivima, ali čini nas i ljudskijima.

Tko nije doživio trenutke dubokog dijeljenja s drugom osobom, kada se dogodi susret dva unutarnja svijeta? Mogli bismo misliti da su ove situacije, pune iskrenosti i intenziteta, tipične za mlade. Međutim, svatko tko izgubi strah od otvaranja svog unutarnjeg svijeta i prihvaćanja drugih u svoje srce sposoban je sklopiti duboka prijateljstva u bilo kojoj dobi: bilo s roditeljima, braćom i sestrama, djecom, mužem ili ženom, onima s kojima živi ili kolegama na poslu.

Dobročinstvo i nježnost

Ljudi su od davnina shvatili da je „prijateljstvo vrlina ili uključuje vrlinu; i to je također jedan od najvažnijih životnih zahtjeva.”[2] Da bi prijateljstvo ojačalo i raslo, prijatelji moraju negovati neke dispozicije koje omogućuju razmjenu unutarnjih svjetova. Prijateljstvo uključuje „brigu za dobro druge

osobe, uzajamnost, intimnost, toplinu, stabilnost i sličnost nastalu zajedničkim životom.“ [3]

Traženje istinskog dobra druge osobe, također poznato kao dobročinstvo, možda je glavna dispozicija potrebna za prijateljstvo. To znači ne brinuti se toliko o određenom dobru druge osobe, već o drugoj osobi u njezinoj cjelini. Želim da budu sretni. Dobročinstvo je znak autentične naklonosti prema našim prijateljima, što uključuje „vidjeti ih i potvrđivati takvima kakvi jesu, sa svojim problemima, manama, osobnom poviješću, društvenim okruženjem i vlastitim vremenom za približavanje Isusu. Stoga, da bismo izgradili pravo prijateljstvo, moramo razviti sposobnost da s ljubavlju gledamo druge ljude, da ih vidimo Kristovim očima.”[4]

Poboljšanje naše sposobnosti da se otvorimo drugima također zahtijeva

rast nježnosti. Suprotno onome što se ponekad misli, nježnost „nije vrlina slabića, već je prije znak snage duha i sposobnosti brige, suosjećanja, istinske otvorenosti prema drugima.“ [5] Nježnost je plodno polje koje zahtijeva svakodnevno obrađivanje zemlje, u kojem može rasti sposobnost dijeljenja i povjerenja. "Svatko od vas ima srce puno nježnosti, kao i ja", [6] rekao je sveti Josemaría. Ta se nježnost, koja može biti prisutna i kod ljudi kojima je lako izraziti svoju naklonost, i u onima introvertiranijeg temperamenta, pokazuje na mnogo različitih načina. U intimnim trenucima Posljednje večere Isus ukorava Petra koji ne želi da mu se operu noge (usp. Iv 13,6-11); ali također dopušta Ivanu da nasloni glavu na njegova prsa (usp. Iv 13,23). Nježan prijatelj razumije potrebe druge osobe i poštuje njihovu intimu, njihov način postojanja; izbjegava

svaki neželjeni upad i nudi svoju tihu prisutnost.

Kontinuitet i harmonija

Druga nužna komponenta prijateljstva je kontinuitet odnosa, jer se dva unutarnja svijeta ne otvaraju jedno drugom odjednom. Važnim stvarima treba vremena da se ukorijene i narastu u ljudskom srcu. Ponekad možemo pomisliti da smo upravo pronašli novog "najboljeg prijatelja", no u stvarnosti odnos još uvijek mora puno rasti. "Potrebno je mnogo vremena za razgovor, druženje i upoznavanje. Tu se stvara prijateljstvo. Samo sa strpljenjem prijateljstvo može biti stvarno." [7]

Prijatelji se žele vidjeti, provesti vrijeme zajedno, podijeliti ono što svaki smatra vrijednim. Apostoli su voljeli biti s Isusom, ne samo zato što su znali da je on Mesija Izraelov, već i zato što su s njim bili dobri prijatelji. Nisu Ga slijedili samo iz

intelektualnog uvjerenja, već zato što je Isus postao bitan dio njihova života: ja ću vas opet vidjeti; i srce će vam se radovati i radosti vaše nitko vam oteti neće (Iv 16,22).

Provođenje vremena s prijateljima i njihovo bolje upoznavanje učvršćuje prijateljstvo sve dok ono ne postane trajno, pa čak i usprkos udaljenosti. Tada se stvara poseban sklad među prijateljima, jer svaki od njih spontano komunicira jedno drugom dobra koja daju smisao njihovom životu. Jedna osoba cijeni ono što druga cijeni, uživa u onome što drugome donosi radost; i također, kao što je sasvim prirodno, rastužuje ga ono što drugoga čini tužnim. Prijatelji se iskreno privlače; ne može se steći prijatelja prijevarom ili prikrivanjem drugih interesa pod krinkom prijateljstva.

Vrline potrebne za slaganje s drugima

Sveti Toma Akvinski kaže da „među dobrima ovoga svijeta nijedno se s pravom ne može poželjeti radije od prijateljstva, jer je to ono što ujedinjuje kreposne te čuva i njeguje krepost.“ [8] Put kreposti saveznik je prijateljskih odnosa. Oni koji u svom životu kultiviraju Božju sliku, lako se prepoznaju i nastoje podijeliti tu unutarnju ljepotu.

Određene vrline prikladnije su za pripremu puta prijateljstva i njezin rast. To su vrline potrebne za slaganje s drugima. “Ambijent prijateljstva, koji je svatko od nas pozvan nositi sa sobom, plod je mnogih napora da život učinimo ugodnim za druge. Rast u srdačnosti, radosti, strpljenju, optimizmu, profinjenosti i u svim vrlinama koje život s drugima čine ugodnim važan je za pomaganje ljudima da se osjećaju dobrodošli i da budu sretni: umilna riječ umnožava prijatelje, i jezik uljudan izaziva prijazne

odgovore (Sir 6:5). Borba za poboljšanje vlastitog karaktera nužan je uvjet za olakšavanje prijateljskih odnosa.”[9]

U kontekstu prijateljstva, nije uvijek lako razlikovati koje aspekte nečije osobnosti prijatelj treba promijeniti, a koje treba tolerirati - pa čak i voljeti. Možda ovdje nije potrebno praviti previše razlika; važno je pokušati raditi na sebi, što nam je nadohvat ruke. Ako sam sramežljiv, mogu pokušati biti otvoreniji; ako imam jake reakcije, mogu ih nastojati ublažiti; ako sam sklon ne izražavanju, mogu pokušati spremnije izraziti svoje osjećaje; itd. Ono što nikada ne bi bilo od pomoći je tvrdoglavo potvrđivati vlastiti ego. Sveti Josemaría pozvao je ljude da izbjegnu ovu zamku: „Ponekad se pokušavaš opravdati govoreći da si rastresen ili odsutan ili da je tvoj karakter suh i suzdržan. To je, dodaješ, razlog zašto ne poznaješ

dobro čak i ljude s kojima živiš. -
Slušaj, nije li istina da te ovaj izgovor
baš i ne zadovoljava?” [10]

* * *

Sva prijateljstva su dar koji se prima
i prihvaćanjem postaje dar za drugu
osobu. To je ključna karakteristika
ljubavi: ljubav mogu dati samo oni
koji su je primili. Čak i ljubavi koju
Isus nudi svojim apostolima prethodi
ona koja mu je dana: Kao što je Otac
ljubio mene tako sam i ja ljubio vas
(Iv 15,9).

Stoga, osim što moramo rasti u svim
vrlinama koje nam pomažu da se
otvorimo drugima, najvažnije je biti
pravi prijatelj i rasti u ljubavi prema
Bogu. S povećanjem našeg intimnog
odnosa s Njim, raste i naša
spособnost da volimo druge. „Ljubav
prema Bogu i ljubav prema
bližnjemu tako su nerazdvojni, tvore
jednu zapovijed. No obje žive od
ljubavi prema Bogu koji je nas prvi

ljubio. Dakle, više nije riječ o
‘zapovijedi’ nametnutoj izvana i koja
poziva na nemoguće, već o slobodno
darovanom iskustvu ljubavi iznutra,
ljubavi koja se po samoj svojoj
prirodi tada mora podijeliti s
drugima. Ljubav raste kroz ljubav.
Ljubav je ‘božanska’ jer dolazi od
Boga i spaja nas s Bogom; kroz ovaj
proces ujedinjavanja čini nas 'mi'
koje nadilazi naše podjele i čini nas
jednim, sve dok na kraju Bog nije 'sve
u svemu' (1 Kor 15,28)” [11]

Jorge Mario Jaramillo

[1] Monsignor Fernando Ocáriz,
Pastoralno pismo, 1. studenog 2019,
2.

[2] Aristotle, *Nicomachean Ethics*,
1155a.

[3] Franjo, *Amoris laetitia*, no. 123.

[4] Monsignor Fernando Ocáriz,
Pastoralno pismo, 1. studenog 2019,
8.

[5] Franjo, Homilija, 19. ožujka 2013.

[6] Sveti Josemaría, Bilješke s
druženja, 15. rujna 1971.

[7] Franjo Intervju, 13. rujna 2015.
Cijeli tekst nalazi se na web stranici
Argentinske Katoličke Informativne
Agencije.

[8] Sveti Toma Akvinski, *On the
Government of Princes*, I, X.

[9] Monsignor Fernando Ocáriz,
Pastoralno pismo, 1. studenog 2019,
9.

[10] Sveti Josemaría, *Brazda*, 755.

[11] Benedikt XVI, *Deus Caritas est*,
18.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/vrlo-ljudski-vrlo-bozanski-
v-biti-pravi-prijatelj/](https://opusdei.org/hr-hr/article/vrlo-ljudski-vrlo-bozanski-v-biti-pravi-prijatelj/) (20.03.2026.)